

คำวินิจฉัยที่ ๓๐/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๕๔

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่ ๑๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

เรื่อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) หรือไม่

ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นางสาวดารณี ชาญเชิงศิลปกุล) ในคดีอาญาหมายเลขแดง ที่ อ. ๒๘๑๒/๒๕๕๒ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า

เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๑ พนักงานอัยการ เป็นโจทก์ ยื่นฟ้องนางสาวดารณี ชาญเชิงศิลปกุล เป็นจำเลย ต่อศาลอาญา เป็นคดีหมายเลขดำที่ อ. ๓๙๕๙/๒๕๕๑ ในฐานความผิดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ประกอบมาตรา ๙๑ ต่อมาวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๒ ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลอาญา โจทก์ยื่นคำร้องต่อศาลอาญาว่าเนื่องจากคดีนี้เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ และพระราชินี ซึ่งหากมีการเผยแพร่คำเบิกความของพยานต่อบุคคลภายนอก อาจทำให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือเกิดความไม่มั่นคง จึงขอให้ศาลมีคำสั่งให้พิจารณาคดีเป็นการลับ ทนายจำเลยแถลงคัดค้าน ศาลอาญาสั่งในรายงานกระบวนการพิจารณาวันเดียวกันนั้นว่า คดีนี้จำเลยถูกฟ้องเป็นความผิดเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ดังนั้นเพื่อประโยชน์

แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ อนุญาตให้พิจารณาคดีนี้เป็นการลับ ต่อมาวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๒ จำเลยยื่นคำร้องต่อศาลอาญาว่า การที่ศาลอาญานำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ มาบังคับใช้ในการพิจารณาคดีนี้และมีคำสั่งให้พิจารณาคดีเป็นการลับ ห้ามมิให้ประชาชนทั่วไปเข้าฟังการพิจารณานั้น เป็นการใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) เนื่องจากมาตรา ๔๐ (๒) บัญญัติไว้โดยชัดเจนว่าในการพิจารณาคดีหลักประกันขั้นพื้นฐานคือ การได้รับการพิจารณาอย่างเปิดเผย ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ (๒) และเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้โดยชัดแจ้ง ซึ่งจะกระทำมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ ขอให้ศาลอาญาส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ ซึ่งต่อมาศาลอาญามีคำสั่งในรายงานกระบวนการพิจารณาในวันเดียวกันว่า การที่ศาลสั่งให้พิจารณาเป็นการลับโดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ มิได้เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของจำเลย เนื่องจากจำเลยมีนายความเข้ามาแก้ต่างให้และสามารถนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดของตนและหักล้างพยานหลักฐานของโจทก์ได้ คำโต้แย้งของจำเลยจึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ ให้ยกคำร้องและต่อมาศาลอาญามีคำพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้เรียงกระทงลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ จำคุกกระทงละ ๖ ปี รวม ๓ กระทง เป็นจำคุก ๑๘ ปี

จำเลยอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลอาญา ซึ่งศาลอุทธรณ์ตรวจสำนวนประชุมปรึกษาแล้วเห็นว่าการที่จะวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะวินิจฉัย ไม่ใช่อำนาจของศาลชั้นต้นซึ่งเป็นศาลยุติธรรม หากคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและเป็นกรณีที่เข้าองค์ประกอบครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ ดังกล่าวแล้ว ศาลชั้นต้นก็ต้องส่งความเห็นของคู่ความเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย ศาลชั้นต้นจะใช้ดุลพินิจเพื่อไม่ส่งไม่ได้ เว้นแต่จะเป็นกรณีไม่เข้าองค์ประกอบครบถ้วนตามมาตรา ๒๑๑ ซึ่งกรณีของจำเลยโต้แย้งว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา

ความอาญา มาตรา ๑๗๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ (๒) และมาตรา ๒๙ โดยแสดง เหตุผลไว้ชัดแจ้งแล้ว และยังไม่เคยมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ไว้ จึงเข้าองค์ประกอบครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ ชอบที่ศาลชั้นต้นจะต้องส่งความเห็นของ จำเลยไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย โดยรอการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของ ศาลรัฐธรรมนูญ ดังนั้น การที่ศาลชั้นต้นไม่รอการพิพากษาคดีและไม่ส่งความเห็นของจำเลยไปให้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยให้ยกคำร้องของจำเลยจึงเป็นการไม่ชอบ พิพากษายกคำพิพากษา ศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นดำเนินการในเรื่องการส่งความเห็นของจำเลยไปให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา วินิจฉัย เสร็จแล้วให้ศาลชั้นต้นพิจารณาพิพากษาใหม่หรือพิพากษาใหม่แล้วแต่กรณี

ต่อมาวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ศาลอาญามีคำสั่งให้มีหนังสือส่งสำนักงานศาลยุติธรรม เพื่อส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง หรือไม่ เห็นว่า ประเด็นตามคำร้อง มีข้อโต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) หรือไม่ ซึ่งศาลอาญานำบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับ แก่คดีนี้และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้มาก่อน กรณีจึงต้องด้วย รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำ คำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๗ (๑๓) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๐ (๒) เป็นบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิของบุคคลในกระบวนการยุติธรรม โดยบัญญัติว่าต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐาน เรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบ เหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษา หรือคำสั่ง ส่วนมาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติที่เป็นหลักประกัน

ความมั่นคงแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยบัญญัติในวรรคหนึ่งว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ และวรรคสองบัญญัติว่า กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

สำหรับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ บัญญัติว่า ศาลมีอำนาจสั่งให้พิจารณาเป็นการลับ เมื่อเห็นสมควรโดยผลการหรือโดยคำร้องขอของคู่ความฝ่ายใด แต่ต้องเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศมิให้ล่วงรู้ถึงประชาชน

เห็นได้ว่า แม้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ (๒) จะบัญญัติให้การพิจารณาคดีต้องกระทำโดยเปิดเผย เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนให้ได้รับความเป็นธรรม แต่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง ก็กำหนดให้มีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ได้ แต่ต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ถือเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายในลักษณะดังกล่าว กล่าวคือ บทบัญญัติมาตรานี้เป็นข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยานโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นหลักประกันการอำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่ประชาชน และให้มีการตรวจสอบการดำเนินกระบวนการพิจารณาของคู่ความและของศาล แต่ลักษณะคดีอาญาบางประเภทหากมีข้อเท็จจริงที่ปรากฏว่าถ้ามีการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยต่อสาธารณะแล้ว จะกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือความปลอดภัยของประเทศ ศาลมีอำนาจสั่งให้พิจารณาเป็นการลับเพื่อคุ้มครองคู่ความและบุคคลที่อาจจะได้รับผลกระทบจากการพิจารณาโดยเปิดเผยนั้นได้ อันเป็นการสอดคล้องกับหลักประกันขั้นพื้นฐานที่อารยประเทศพึงให้เป็นสิทธิแก่บุคคลในกระบวนการพิจารณาของศาล อนึ่ง การพิจารณาเป็นการลับ ก็มีได้หมายความว่าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จะไม่ได้รับความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมและมิได้จำกัดสิทธิของจำเลยในคดีอาญาแต่อย่างใด เพราะเมื่อมีการพิจารณาเป็นการลับ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๘ กำหนดให้มีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณามีสิทธิอยู่ในห้องพิจารณาได้ อาทิเช่น โจทก์และทนายความของโจทก์

จำเลย และทนายความของจำเลย ผู้ควบคุมตัวจำเลย พยาน ผู้เชี่ยวชาญ และล่าม เป็นต้น จึงเห็นได้ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ เป็นบทบัญญัติที่อยู่ในขอบเขตแห่งการให้สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณาแก่บุคคลตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ถึงแม้จะมีผลเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอยู่บ้าง แต่ก็เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเพียงเท่าที่จำเป็น มิได้กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพ อีกทั้งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒)

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒)

นายซัช ชลวร	ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
นายจรัญ ภักดีธนากุล	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายจรรยา อินทจาร	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายเฉลิมพล เอกอรุ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายนุรักษ์ มาประณีต	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายบุญส่ง กุลบุปผา	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุพจน์ ไข่มุกด์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายชัช ชลวร ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓๐/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๕๔

วันที่ ๑๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) หรือไม่

ความเห็น

เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติ ที่เป็นหลักประกันความมั่นคงแห่งสิทธิและเสรีภาพที่ว่า การตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำได้ที่เงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนดคือ ต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ แห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของ สิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้ บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และมาตรา ๔๐ (๒) เป็นบทบัญญัติ ว่าด้วยสิทธิของบุคคลในกระบวนการยุติธรรมในเรื่องสิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมี หลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย ... ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา มาตรา ๑๗๗ บัญญัติว่า ศาลมีอำนาจสั่งให้พิจารณาเป็นการลับ เมื่อเห็นสมควรโดยผลการหรือ โดยคำร้องขอของกลุ่มความฝ่ายใด แต่ต้องเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศมิให้ล่วงรู้ถึงประชาชน บทบัญญัติมาตรานี้ ให้อำนาจศาลมีดุลพินิจในการมีคำสั่งให้การพิจารณาคดีอาญาดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นการลับ ซึ่งเป็นข้อยกเว้นวิธีพิจารณาความอาญาตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้การพิจารณาและสืบพยาน ในศาล ให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย ... การใช้ดุลพินิจมีคำสั่งให้การพิจารณาคดีอาญาเป็นการลับ ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขประการใดประการหนึ่งดังนี้ (๑) เพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรม อันดีของประชาชน หรือ (๒) เพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศมิให้ล่วงรู้

ถึงประชาชน หลักการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยมีเจตนารมณ์ให้บุคคลมีสิทธิเข้าร่วมฟังการพิจารณาคดีของศาลได้อันจะเป็นการส่งเสริมและเป็นหลักประกันให้มีการตรวจสอบการดำเนินกระบวนการพิจารณาทั้งของคู่ความและของศาล แต่ลักษณะคดีอาญาบางประเภทอาจมีข้อเท็จจริงที่ปรากฏว่าหากมีการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยดังกล่าวแล้วจะกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือความปลอดภัยของประเทศขึ้นได้ การพิจารณาเป็นการลับเพื่อมิให้บุคคลทั่วไปซึ่งมิได้มีประโยชน์เกี่ยวข้องกับคดีโดยตรงได้รับทราบข้อเท็จจริง ก็จะเป็นการคุ้มครองคู่ความและบุคคลซึ่งอาจจะได้รับผลกระทบจากการพิจารณาโดยเปิดเผยนั้นได้ อย่างไรก็ตามการพิจารณาเป็นการลับตามมาตรา ๑๗๗ ยังคงต้องกระทำต่อหน้าคู่ความ โดยเฉพาะต่อหน้าจำเลยซึ่งเป็นหลักการที่สำคัญของการพิจารณาคดีอาญา เพราะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๘ บัญญัติให้บุคคลที่มีสิทธิอยู่ในห้องพิจารณาได้เมื่อมีการพิจารณาเป็นการลับ คือ โจทก์และทนาย จำเลยและทนาย ผู้ควบคุมตัวจำเลย พยานและผู้ชำนาญการพิเศษ ล่าม บุคคลผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องและได้รับอนุญาตจากศาล และพนักงานศาลและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยแก่ศาลแล้วแต่จะเห็นสมควร และนอกจากนี้หากคู่ความที่ไม่เห็นพ้องด้วยกับคำสั่งให้มีการพิจารณาเป็นการลับ ก็ย่อมใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งของศาลดังกล่าวตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยอุทธรณ์และฎีกาได้ จึงเห็นได้ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ อันเป็นประเด็นแห่งคดีนี้ เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่รัฐธรรมนูญรับรองเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพไว้ว่ากระทำดังกล่าวคือ เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่ได้ใช้บังคับแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง โดยกระทำเท่าที่จำเป็นไม่กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ โดยเฉพาะสิทธิของบุคคลในกระบวนการยุติธรรมตามมาตรา ๔๐ (๒) ว่าด้วยสิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณาซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย แต่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศและเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ บัญญัติแล้ว ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) ตามที่ผู้ร้องอ้างแต่อย่างใด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒)

นายชัช ชลวร

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายเจริญ ภัคดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓๐/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๕๔

วันที่ ๑๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) หรือไม่

ความเห็น

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ บัญญัติว่า “ศาลมีอำนาจสั่งให้ พิเคราะห์เป็นการลับ เมื่อเห็นสมควรโดยผลการ หรือโดยคำร้องขอของคู่ความฝ่ายใด แต่ต้อง เพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความลับ อันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศมิให้ล่วงรู้ถึงประชาชน”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ บัญญัติว่า “การจำกัด สิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ แห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือน สาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้” โดยกฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวต้องมีผลใช้บังคับ เป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

มาตรา ๔๐ (๒) บัญญัติรับรองสิทธิพื้นฐานของบุคคลในกระบวนการพิจารณาของกระบวนการ ยุติธรรม ว่าอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบ ข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้งและพยานหลักฐานของตน การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดี ครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษา หรือคำสั่ง

เห็นว่า แม้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ (๒) จะบัญญัติให้การพิจารณาคดีต้องกระทำโดยเปิดเผย เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนให้ได้รับความเป็นธรรม แต่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ ก็ได้

กำหนดให้มีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ก็ถือเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายในลักษณะดังกล่าวที่บัญญัติให้ศาลมีอำนาจสั่งให้พิจารณาเป็นการลับเมื่อเห็นสมควรโดยพลการหรือโดยคำร้องขอของกลุ่มความฝ่ายใด ซึ่งในกรณีนี้ฝ่ายโจทก์เป็นผู้ยื่นคำร้องขอต่อศาลให้พิจารณาเป็นการลับเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ประกอบกับเมื่อมีการพิจารณาเป็นการลับ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๘ กำหนดให้มีบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีอยู่ ณ ห้องพิจารณาคดีได้ การพิจารณาเป็นการลับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ จึงไม่ขัดแย้งต่อหลักประกันขั้นพื้นฐานในอันที่จะได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย และมีได้กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้แต่ประการใด อีกทั้งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ก็มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิใช่เป็นการบังคับเฉพาะเจาะจงแก่ผู้ร้อง จึงเห็นว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒)

นายจรัญ ภัคดีธนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน

ของ นายจรูญ อินทจาร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓๐/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๕๔

วันที่ ๑๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) หรือไม่

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๒๙ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใด กรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจ ในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหมายที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ แห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๔๐ บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

๑. สิทธิ

๑. สิทธิ

(๒) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอการเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณา โดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษา หรือคำสั่ง

๑. สิทธิ

๑. สิทธิ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง การพิจารณาและสืบพยานในศาล ให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๗๗ ศาลมีอำนาจสั่งให้พิจารณาเป็นการลับ เมื่อเห็นสมควรโดยผลการหรือโดยคำร้องขอของกลุ่มความฝ่ายใด แต่ต้องเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศมิให้ล่วงรู้ถึงประชาชน

มาตรา ๑๗๘ เมื่อมีการพิจารณาเป็นการลับ บุคคลเหล่านี้เท่านั้นมีสิทธิอยู่ในห้องพิจารณาได้ คือ

- (๑) โจทก์และทนาย
- (๒) จำเลยและทนาย
- (๓) ผู้ควบคุมตัวจำเลย
- (๔) พยานและผู้ชำนาญการพิเศษ
- (๕) ล่าม
- (๖) บุคคลผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องและได้รับอนุญาตจากศาล
- (๗) พนักงานศาลและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยแก่ศาล แล้วแต่จะเห็นสมควร

ความเห็น

พิเคราะห์แล้วรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และการจำกัดสิทธิเสรีภาพจะกระทำได้ที่จำเป็น และสาระสำคัญของสิทธิหรือหลักการสำคัญของสิทธิเสรีภาพในเรื่องนั้นจะต้องไม่ถูกกระทบกระเทือนโดยผลของการออกกฎหมายมาจำกัดสิทธิเสรีภาพ ดังนั้น กฎหมายใดก็ตามที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่ได้รับการตราขึ้นโดยไม่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับมุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง ย่อมถือได้ว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ และกฎหมายนั้นย่อมไม่อาจใช้บังคับได้

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ เป็นบทบัญญัติในเรื่องสิทธิในกระบวนการยุติธรรมที่กล่าวถึง (๒) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา หลักประกันขั้นพื้นฐานในการพิจารณาคดีโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ การตรวจเอกสาร การเสนอข้อโต้แย้งและพยานหลักฐานของตน การคัดค้าน

ผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษาหรือคำสั่ง คำว่า “การพิจารณาโดยเปิดเผย” เป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งของการอำนวยความยุติธรรม ซึ่งหมายความว่า ประชาชนมีโอกาสรับรู้ การดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นสำคัญที่สุดโดยตลอดจนกระทั่งถึงชั้นศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือ คำสั่งในคดีนั้นเป็นขั้นสุดท้าย การที่ประชาชนรับรู้อาจเป็นการรับรู้ด้วยตัวเอง คือเข้าไปฟังการพิจารณา ในห้องพิจารณาของศาล หรือรับรู้ผ่านทางสื่อมวลชนซึ่งมีผู้สื่อข่าวไปฟังแล้วนำมาถ่ายทอดออกสู่ สาธารณชน ส่วนการพิจารณาในศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา โดยปกติเป็นการนำสำนวนการพิจารณาของ ศาลชั้นต้นมาพิจารณาอีกครั้งหนึ่งแล้วทำความเห็นและคำวินิจฉัยออกมาเท่านั้น ไม่มีการสืบพยานในห้อง พิเคราะห์เหมือนศาลชั้นต้น จึงไม่มีกรณีที่ต้องทำโดยเปิดเผยอีก แต่หากมีกรณีที่ศาลเห็นสมควรฟัง พยานหลักฐานเพิ่มเติมอีกจากที่ศาลชั้นต้นได้ทำมาแล้ว ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาก็ต้องทำโดยเปิดเผย เช่นกัน

ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาล ในการสั่งพิจารณาคดีโดยลับ เมื่อเห็นสมควรโดยผลการหรือโดยคำร้องขอของกลุ่มความฝ่ายใด แต่ต้อง เพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความลับ อันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศมิให้ล่วงรู้ถึงประชาชน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ จึงเป็นข้อยกเว้นการพิจารณาโดยเปิดเผย โดยเป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยการพิจารณาลับ ซึ่งกล่าวถึงเหตุที่ศาลพึงสั่งให้มีการพิจารณาลับ โดยไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าฟังเพราะข้อความ ที่นำสืบในการพิจารณาอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคล หรือมีผลต่อความมั่นคงของประเทศได้ ถ้าล่วงรู้ไปถึงประชาชน และดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗๘ ซึ่งกล่าวถึงตัวบุคคลที่จะอยู่ในห้องพิจารณา ระหว่างการพิจารณาลับ

พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ (๒) บัญญัติให้การพิจารณาคดีต้องกระทำ โดยเปิดเผย เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนให้ได้รับความเป็นธรรม แต่รัฐสามารถ บัญญัติกฎหมายให้ยกเว้นหลักการดังกล่าวได้ ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ ที่ให้การยอมรับ หลักการดังกล่าว โดยบัญญัติให้อำนาจในการตรากฎหมายมาจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ได้ แต่ต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิ และเสรีภาพนั้นมีได้ ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ถือเป็นบทบัญญัติ แห่งกฎหมายที่บัญญัติยกเว้นหลักการพิจารณาคดีโดยเปิดเผย โดยให้อำนาจศาลในการสั่งพิจารณาคดี

โดยลับ เพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศมิให้ล่วงรู้ถึงประชาชน และมีได้กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิแต่ประการใด จึงมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิใช่เป็นการบังคับแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือตัวจำเลยเป็นการเฉพาะเจาะจง ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๘ ที่ว่าด้วยการพิจารณาเป็นการลับยังได้เปิดโอกาสให้บุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีอยู่ ณ ห้องพิจารณาคดีได้ ดังนั้น การที่ศาลอาญาสั่งให้พิจารณาเป็นการลับโดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ จึงมิได้เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของจำเลยเนื่องจากจำเลยมีทนายความเข้ามาแก้ต่างให้สามารถนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดของตน และหักล้างพยานหลักฐานของโจทก์ บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ดังกล่าว จึงมิได้เป็นการจำกัดสิทธิจำเลยแต่อย่างใด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒)

นายจรูญ อินทจาร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน

ของ นายเฉลิมพล เอกอรุ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓๐/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๕๔

วันที่ ๑๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) หรือไม่

ความเห็น

พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติรับรองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลยเป็นสำคัญ แต่บางเรื่อง บัญญัติรวมไปถึงผู้มีส่วนได้เสียและพยานด้วย แต่มิได้บัญญัติรับรองสิทธิของประชาชนทั่วไปที่จะเข้าฟัง กระบวนพิจารณาคดีของศาล โดยบัญญัติไว้รวม ๘ อนุมาตรา อนุมาตราที่จำเลยในคดียกขึ้นมา เป็นประเด็นโต้แย้งแห่งคดีนี้ คือ (๒) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา เรื่อง “การได้รับการพิจารณา โดยเปิดเผย”

สิทธิเสรีภาพตามมาตรา ๔๐ ทุกเรื่อง รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดให้มีการตรากฎหมายจำกัด สิทธิเสรีภาพเพื่อการอันใดอันหนึ่งได้ จึงเป็นสิทธิสัมบูรณ์ (absolute rights) รัฐสภาไม่อาจ ตรากฎหมายมาจำกัดสิทธิเสรีภาพดังกล่าว ดังนั้น จึงไม่มีประเด็นในเรื่องของการจำกัดสิทธิเสรีภาพว่า จำเป็นและพอสมควรแก่เหตุหรือไม่ ตามมาตรา ๒๙ ซึ่งจะนำมาใช้เฉพาะกับสิทธิเสรีภาพสัมพัทธ์ (relative rights) ที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีการตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพเพื่อการอันใด อันหนึ่งได้เท่านั้น

ประเด็นปัญหาคงมีเพียงว่า “การพิจารณาโดยเปิดเผย” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ (๒) หมายความว่าอย่างไร พิจารณาแล้วเห็นว่า การพิจารณาโดยเปิดเผยตามมาตราดังกล่าว หมายถึง การพิจารณาพยานหลักฐานทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นพยานบุคคล พยานวัตถุ พยานเอกสาร จะต้อง กระทำต่อหน้าจำเลย การนำพยานหลักฐานเข้าสู่สำนวนจะต้องให้โอกาสจำเลยได้ตรวจสอบถึงความถูกต้องและความแท้จริงของพยานหลักฐาน เพื่อให้มีโอกาสซักค้านโต้แย้งพยานหลักฐานทุกชั้น

ทุกคน หากได้ให้โอกาสแก่จำเลยแล้ว จำเลยจะใช้สิทธิของตนหรือไม่ก็ได้ ย่อมถือว่าได้ปฏิบัติชอบด้วยหลักการพิจารณาโดยเปิดเผยแล้ว ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการพิจารณาคดีเป็นไปโดยชอบธรรม หรืออาจเรียกอีกนัยหนึ่งได้ว่า จำเลยมี “สิทธิในการรับรู้ข้อเท็จจริงที่จะนำเข้าสู่สำนวนคดี” ซึ่งจะสัมพันธ์กับ “สิทธิที่จะได้รับโอกาสในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่” ดังนั้น การพิจารณาโดยเปิดเผยจึงอาจจะเป็นการพิจารณาที่ศาลอนุญาตให้ประชาชนทั่วไปเข้ารับฟังการพิจารณา หรือเป็นการพิจารณาโดยไม่อนุญาตให้ประชาชนทั่วไปเข้ารับฟังการพิจารณาก็ได้

การพิจารณาคดีโดยให้สาธารณชนเข้าร่วมรับฟังได้โดยสงบ หรือจะพิจารณาคดีโดยมิให้สาธารณชนเข้ารับฟัง (in camera) นั้น ย่อมเป็นเรื่องที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๙๗ วรรคหนึ่งว่า

“การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปโดยยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์”

ซึ่งหมายถึงว่า ศาลยุติธรรมในการพิจารณาคดีอาญาจะต้องดำเนินการไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้น ในกรณีที่เนื้อหาแห่งคดี การสืบพยานโดยเปิดเผยต่อจำเลย หากให้สาธารณชนเข้ารับฟังด้วย อาจกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศ ซึ่งมิให้ล่วงรู้ถึงประชาชน ศาลย่อมมีอำนาจสั่งให้พิจารณาเป็นการลับ กล่าวคือ ไม่อนุญาตให้ประชาชนหรือสาธารณชนโดยทั่วไปเข้ารับฟังการพิจารณาคดีได้

จึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒)

นายเฉลิมพล เอกอรุณ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายอนุรักษ์ มาประณีต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓๐/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๕๔

วันที่ ๑๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ บัญญัติว่า การจำกัด สิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ แห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นและจะกระทบกระเทือน สาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใด กรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจ ในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหมายที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ แห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๔๐ บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

(๒) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการ พิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดย ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษา หรือคำสั่ง

ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ บัญญัติว่า ศาลมีอำนาจสั่งให้ พิจารณาเป็นการลับ เมื่อเห็นสมควรโดยผลการหรือโดยคำร้องขอของคู่ความฝ่ายใด แต่ต้อง

เพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศมิให้ล่วงรู้ถึงประชาชน

แต่โดยหลักทั่วไปแล้วประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้การพิจารณาและสืบพยานในศาล ให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

ในการพิจารณาเป็นการลับนั้น บุคคลที่มีสิทธิอยู่ในห้องพิจารณามีโจทก์และทนาย จำเลย และทนาย ผู้ควบคุมตัวจำเลย พยานและผู้ชำนาญการพิเศษ ล่าม บุคคลผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง และได้รับอนุญาตจากศาล พนักงานศาลและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยแก่ศาล เป็นต้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๘

เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ บัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของชนชาวไทย การที่รัฐจะออกกฎหมายเพื่อจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ ตามมาตรา ๒๙ นี้ ส่วนมาตรา ๔๐ (๒) เป็นบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิในกระบวนการยุติธรรม สร้างหลักประกันพื้นฐานให้กับประชาชน ที่จะได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย ได้รับทราบข้อเท็จจริงและการตรวจสอบอย่างเพียงพอ เสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง เป็นต้น

การพิจารณาคดีเป็นการลับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ นั้น เป็นข้อยกเว้นที่รัฐบัญญัติกฎหมายนี้เพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศมิให้ล่วงรู้ถึงประชาชน เป็นการบัญญัติโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เป็นการบัญญัติเท่าที่จำเป็นและมีได้ กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพ เพราะแม้จะเป็นการพิจารณาลับ แต่มาตรา ๑๗๘ ก็เปิดโอกาสให้คู่ความและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีอยู่ในห้องพิจารณาได้ ทั้งกฎหมายมาตรานี้ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิใช่เป็นการบังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ศาลอาญาจึงมีอำนาจพิจารณาคดีเป็นการลับได้

อาศัยเหตุผลดังได้วินิจฉัยข้างต้น จึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒)

นายบุรีรักษ์ มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายบุญส่ง กุลบุปผา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓๐/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๕๔

วันที่ ๑๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย โดยมาตรา ๒๙ อยู่ในส่วนที่ ๑ บททั่วไป ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ แห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นและการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ จะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ กฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใด บุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย ส่วนมาตรา ๔๐ (๒) อยู่ในส่วนที่ ๔ ว่าด้วยสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของบุคคลเกี่ยวกับสิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อย ต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและ ตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้าน ผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษา หรือคำสั่ง

สำหรับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติที่กำหนดวิธีการ สอบสวนและพิจารณาความผิดอาญา เพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปโดยเรียบร้อย รวดเร็ว และเที่ยงตรง

บริสุทธิ์ยุติธรรม โดยมีบทบัญญัติที่กำหนดกระบวนการเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน การฟ้องคดีอาญา และคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา โดยเฉพาะ บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการพิจารณา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๒ ถึงมาตรา ๑๘๑ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ที่เป็นสาระสำคัญสรุปได้ว่า การพิจารณาและสืบพยานในศาลให้กระทำ โดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น เมื่อโจทก์หรือทนายโจทก์และจำเลย มาอยู่ต่อหน้าศาลแล้วและศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริงให้อ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังและถามว่า ได้กระทำผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง คำให้การของจำเลยให้จดไว้ ถ้าจำเลยไม่ยอมให้การ ก็ให้ศาลจดรายงานไว้และดำเนินการพิจารณาต่อไป สำหรับการพิจารณาลับหลังจำเลยมีบทบัญญัติ เฉพาะกำหนดให้กระทำได้เมื่อศาลเห็นสมควรเพื่อให้การดำเนินการพิจารณาเป็นไปโดยไม่ชักช้า ในคดี มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสิบปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม หรือในคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว เมื่อจำเลยมีทนายและจำเลยได้รับอนุญาตจากศาลที่จะไม่มาฟังการพิจารณาและการสืบพยาน หรือในคดี ที่มีจำเลยหลายคน ถ้าศาลพอใจตามคำแถลงของโจทก์ว่า การพิจารณาและการสืบพยานตามที่โจทก์ ขอให้กระทำไม่เกี่ยวแก่จำเลยคนใด ศาลจะพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยคนนั้นก็ได้ หรือในคดีที่มี จำเลยหลายคน ถ้าศาลเห็นสมควรจะพิจารณาและสืบพยานจำเลยคนหนึ่ง ๆ ลับหลังจำเลยคนอื่น ก็ได้ ในคดีที่ศาลพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยคนใดซึ่งมิใช่กรณีที่มีจำเลยมีทนายดังกล่าวข้างต้น ไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด ห้ามมิให้ศาลรับฟังการพิจารณาและการสืบพยานที่กระทำลึบหลังนั้น เป็นผลเสียหายแก่จำเลยคนนั้น นอกจากนี้ยังมีหลักเกณฑ์ที่ให้สิทธิแก่จำเลยในการต่อสู้คดี ซึ่งมีบทบัญญัติกำหนดว่า ก่อนนำพยานเข้าสืบ โจทก์มีอำนาจเปิดคดีเพื่อให้ศาลทราบคดีโจทก์ คือ แถลงถึงลักษณะของฟ้อง อีกทั้งพยานหลักฐานที่จะนำสืบเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลย เสร็จแล้ว ให้โจทก์นำพยานเข้าสืบเมื่อสืบพยานโจทก์แล้ว จำเลยมีอำนาจเปิดคดีเพื่อให้ศาลทราบคดีจำเลย โดยแถลงข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายซึ่งตั้งใจอ้างอิง ทั้งแสดงพยานหลักฐานที่จะนำสืบ เสร็จแล้ว ให้จำเลยนำพยานเข้าสืบ เมื่อสืบพยานจำเลยเสร็จแล้ว โจทก์และจำเลยมีอำนาจแถลงปิดคดีของตน ด้วยปากหรือหนังสือหรือทั้งสองอย่าง ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการพิจารณาว่าด้วยเรื่องการพิจารณาลับ ซึ่งบัญญัติว่า “ศาลมีอำนาจสั่งให้ พิจารณาเป็นการลับ เมื่อเห็นสมควรโดยผลการหรือโดยคำร้องขอของคุณความฝ่ายใด แต่ต้อง เพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความลับ

อันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศมิให้ล่วงรู้ถึงประชาชน” การพิจารณาเป็นการลับเป็นอำนาจของศาลที่สั่งได้ก็ต่อเมื่อมีเหตุที่สำคัญ คือ เพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศมิให้ล่วงรู้ถึงประชาชน ซึ่งประโยชน์ดังกล่าวเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หากให้มีการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะ หรือจะกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพแก่ผู้หนึ่งผู้ใด จึงเป็นอำนาจของศาลที่จะพิจารณาซึ่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์ของรัฐหรือสิทธิและเสรีภาพของบุคคลใดบุคคลหนึ่งกับเสรีภาพในการที่จะได้รับข่าวสารของประชาชนจากการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยของศาล บทบัญญัติดังกล่าวแม้จะเป็นการจำกัดเสรีภาพในการที่จะได้รับข่าวสารของประชาชนแต่ก็มีความจำเป็นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะและสิทธิและเสรีภาพของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง สำหรับจำเลยในคดีที่มีการพิจารณาเป็นการลับ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๘ ก็ยังบัญญัติให้จำเลยและทนายมีสิทธิอยู่ในห้องพิจารณา เมื่อมีการพิจารณาเป็นการลับได้ ดังนั้น จำเลยก็ยังคงมีสิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา แม้จะมีได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผยซึ่งต้องเป็นกรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือเพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศมิให้ล่วงรู้ถึงประชาชน แต่บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็ยังคงมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมซึ่งมุ่งให้ความคุ้มครองบุคคลโดยเฉพาะจำเลยในเรื่องของการพิจารณาและสืบพยานต่อหน้าจำเลย ยกเว้นกรณีที่จะพิจารณาลับหลังจำเลยดังกล่าวข้างต้น การที่จะได้รับทราบข้อเท็จจริง การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน ตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ให้สิทธิแก่จำเลยในการต่อสู้คดี การคัดค้านผู้พิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๗ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ ซึ่งต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม รวมทั้งการที่จะได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษาหรือคำสั่ง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘๖ (๖) ที่กำหนดให้คำพิพากษาต้องมีเหตุผลในการตัดสินทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย และตามมาตรา ๑๘๒ ที่กำหนดให้อ่านคำพิพากษาในศาลโดยเปิดเผยในวันเสร็จการพิจารณาโดยให้ศาลอ่านให้คู่ความฟัง ด้วยเหตุนี้ บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๗๗ จึงมิได้จำกัดสิทธิของบุคคลในกระบวนการยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒)

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒)

นายบุญส่ง กุลบุปผา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓๐/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๕๔

วันที่ ๑๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) หรือไม่

ความเห็น

พิจารณาแล้ว เห็นว่า บทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ มีลักษณะเป็นการป้องกันหรือยับยั้งมิให้ข้อเท็จจริงในคดีที่น่าจะมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือข้อเท็จจริงที่อาจเป็นความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศ ได้มีการเปิดเผยให้ล่วงรู้ถึงประชาชนผู้มีได้เกี่ยวข้องในคดี เพราะในบางกรณี เช่น คดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ซึ่งมีลักษณะเป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน ผู้เสียหายที่เป็นผู้เยาว์หรือเป็นผู้มีชื่อเสียง ในสังคมและถูกประทุษร้ายในทางเพศย่อมจะอับอายที่จะต้องมาเปิดเผยความเป็นพยานในคดีต่อหน้าคนทั่วไป หรือในคดีที่มีข้อเท็จจริงอันเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ ข้อเท็จจริงในคดีอาจเป็นการเปิดเผยถึงความลับในราชการทหารหรือแผนการป้องกันประเทศอันมีผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติ ด้วยเหตุนี้กฎหมายจึงให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจมีคำสั่งให้พิจารณาคดีเป็นการลับได้ แต่คู่ความในคดีมิได้ถูกจำกัดสิทธิตามรัฐธรรมนูญแต่ประการใด เพราะมีสิทธิที่จะอยู่ในห้องพิจารณาและรับรู้กระบวนการพิจารณา ได้ตลอดเวลา แม้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ (๒) จะวางหลักประกันขั้นพื้นฐานของบุคคลที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยเปิดเผย อันเป็นหลักในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยก็ตาม แต่การพิจารณาคดีโดยเปิดเผยดังกล่าวย่อมมีความหมายว่าไม่มีอะไรปิดบังระหว่างคู่ความและศาลตลอดจนผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องเท่านั้น มิใช่มีความหมายว่าต้องให้สาธารณชนรับทราบด้วย และในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ ซึ่งเป็นบททั่วไปที่กำหนดให้มีให้การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ก็ยังมีข้อยกเว้นให้อำนาจรัฐที่จะตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลได้เท่าที่จำเป็น

โดยไม่กระทบกระเทือนถึงสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้น และต้องมีผลบังคับเป็นการทั่วไป
ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

บทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ มิใช่บทบัญญัติ
ที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่จะรับรู้ข้อเท็จจริงในคดีที่ตนเป็นคู่ความ หากจะเป็นการจำกัดสิทธิ
ของบุคคลที่มีได้เกี่ยวข้องกับคดีมิให้รับรู้ข้อเท็จจริงในคดีก็เป็นการจำกัดเพียงเท่าที่จำเป็นเท่านั้น
และเป็นบทบัญญัติที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง
การพิจารณาลับตามบทกฎหมายดังกล่าวจึงไม่มีข้อขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙
และมาตรา ๔๐ (๒)

อาศัยเหตุดังกล่าวมา จึงมีความเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗
ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒)

นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายสุพจน์ ไข่มุกด์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓๐/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๕๔

วันที่ ๑๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ประเด็นวินิจฉัย

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า พนักงานอัยการ (โจทก์) ได้ยื่นฟ้องนางสาวดารณี ชาญเชิงศิลป์ (จำเลย) ต่อศาลอาญาในฐานะความผิดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย พระมหากษัตริย์ พระราชินี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ประกอบมาตรา ๙๑ ในระหว่างการพิจารณาคดี โจทก์ยื่นคำร้องต่อศาลอาญาว่าเนื่องจากคดีนี้เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท พระมหากษัตริย์และพระราชินี หากมีการเผยแพร่คำเบิกความของพยานต่อบุคคลภายนอก อาจทำให้เกิดความไม่มั่นคงแห่งราชอาณาจักร จึงขอให้ศาลมีคำสั่งให้พิจารณาคดีเป็นการลับ ศาลอาญาเห็นว่าคดีนี้จำเลยถูกฟ้องเป็นความผิดเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ดังนั้น เพื่อประโยชน์แห่งความสงบสุขเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ อนุญาตให้พิจารณาคดีนี้เป็นการลับ จำเลยยื่นคำร้องต่อศาลอาญาว่า การที่ศาลอาญาใช้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ มาบังคับใช้ในการพิจารณาคดีนี้และมีคำสั่งให้พิจารณาคดีเป็นการลับถือเป็นการใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) จึงขอให้ศาล ส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ศาลอาญาได้มีคำสั่งให้ยกคำร้อง ต่อมาได้มีคำพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ จำเลยยื่นอุทธรณ์คำพิพากษา และคำสั่งของศาลอาญาที่ไม่ส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยต่อศาลอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่จะวินิจฉัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้นที่จะพิจารณาวินิจฉัย ดังนั้น หากคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและเป็นกรณีที่คำร้องเข้าองค์ประกอบครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ แล้ว ศาลอาญาต้องส่งความเห็นของคู่ความเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญ

จะได้พิจารณาวินิจฉัย ศาลอาญาจะใช้ดุลพินิจเพื่อไม่ส่งไม่ได้ ประกอบกับเรื่องนี้จำเลยอ้างว่ายังไม่มี คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ทั้งศาลอุทธรณ์ตรวจสอบดูแล้วปรากฏว่า ยังไม่เคยมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามที่จำเลยอ้างจริง จึงเข้าองค์ประกอบครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ ชอบที่ศาลอาญาจะต้องส่งความเห็นของ จำเลยไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย จึงมีคำสั่งให้ศาลอาญาดำเนินการในเรื่องการส่งความเห็น ของจำเลยไปให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) หรือไม่

ประเด็นวินิจฉัยมีว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๐ บัญญัติว่า “บุคคล ย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้ (๒) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อย ต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและ ตรวจสอบเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้าน ผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษา หรือคำสั่ง” มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ และเท่าที่จำเป็น และ จะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้” วรรคสองบัญญัติว่า “กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย” ประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ บัญญัติว่า “ศาลมีอำนาจสั่งให้พิจารณาเป็นการลับ เมื่อเห็นสมควรโดยพลการหรือโดยคำร้องขอของคุณความฝ่ายใด แต่ต้องเพื่อประโยชน์แห่งความสงบ เรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือเพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศ มิให้ล่วงรู้ถึงประชาชน”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ อยู่ในภาค ๓ วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น ลักษณะ ๒ การพิจารณา ในหมวดนี้ เริ่มต้นที่มาตรา ๑๗๒ ซึ่งความในวรรคหนึ่งบัญญัติว่า “การพิจารณาและสืบพยานในศาล ให้กระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น” เห็นได้ว่า โดยหลักของการพิจารณาคดีอาญาในศาลต้องกระทำโดยเปิดเผย และต้องกระทำต่อหน้าจำเลย แต่ก็มีข้อยกเว้นไว้ว่า เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น เช่นบทบัญญัติของมาตรา ๑๗๗ ที่บัญญัติให้ศาลมีอำนาจสั่งให้การพิจารณาคดีเป็นการลับได้ หากเห็นว่าเป็นการสมควร เพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศมิให้ล่วงรู้ถึงประชาชน การพิจารณาคดีเป็นการลับมิได้หมายความว่าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเข้าฟังการพิจารณาไม่ได้ เพราะการพิจารณาจะต้องดำเนินการสืบพยานหลักฐานต่าง ๆ โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย ตามมาตรา ๑๗๒ อยู่แล้ว รวมทั้งมาตรา ๑๗๘ ว่าด้วยการพิจารณาเป็นการลับก็ได้เปิดโอกาสให้จำเลยและทนาย พยาน และผู้ชำนาญการพิเศษ ตลอดจนผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องที่ได้รับอนุญาตจากศาลเข้าฟังการพิจารณาคดีได้

นอกจากนี้บทบัญญัติว่าด้วยการพิจารณาลับใช้บังคับเป็นการทั่วไป อันเป็นการสร้างหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานและความเป็นธรรมให้กับประชาชน การที่ศาลสั่งให้มีการพิจารณาลับโดยไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าฟัง เนื่องจากข้อความที่น่าสับสนในการพิจารณาอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคล ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือมีผลต่อความมั่นคงของประเทศได้ มิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่ตัวจำเลยเป็นการเฉพาะเจาะจง การบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นการพอสมควรแก่เหตุและกระทำได้ที่จำเป็น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ ทั้งการพิจารณาคดีได้กระทำต่อหน้าจำเลยและบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยเปิดเผย จำเลยได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ สามารถโต้แย้ง แสดงพยานหลักฐานของตน และดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอื่นในเชิงต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่แล้ว กรณีจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๐ (๒) ประกอบกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาตามคำร้องนี้ อาจมีผลกระทบต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นที่เคารพสักการะของปวงชนชาวไทย หากศาลให้พิจารณาโดยเปิดเผยหรือมีการเผยแพร่ค่าเบิกความของพยานต่อบุคคลภายนอก อาจทำให้เกิดความไม่มั่นคงแห่งราชอาณาจักร เมื่อศาลเห็นสมควรใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ในการสั่งพิจารณาคดีโดยลับ จึงเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์แห่งความสงบ

เรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัยของ ประเทศมิให้ล่วงรู้ถึงประชาชน เป็นการกระทำที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) แล้ว ทำให้เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้โดยชัดแจ้งตามที่จำเลยโต้แย้งแต่อย่างใด

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒)

นายสุพจน์ ไข่มุกด์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓๐/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๕๔

วันที่ ๑๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

ประเด็นวินิจฉัย มีประเด็นวินิจฉัยตามคำร้อง ดังนี้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบ กระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ วรรคสอง บัญญัติว่า กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย และวรรคสาม บัญญัติว่า บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหมายที่ออกโดยอาศัยอำนาจ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม และมาตรา ๔๐ บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีสิทธิ ในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้ ... (๒) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมี หลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและ ตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้าน ผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษา หรือคำสั่ง

ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ การพิจารณาและสืบพยานในศาล ให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ซึ่งหมายความว่า ในการพิจารณาคดีอาญาในศาลชั้นต้นตามปกติต้องกระทำโดยเปิดเผย ทั้งนี้เพื่อเป็น

หลักประกันในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน การคุ้มครองสิทธิของจำเลยในคดีอาญา ไม่ว่าจะเป็นการพิจารณาคดี สืบพยาน การพิพากษาหรือการสั่งคดี อันเป็นหลักประกันว่าจำเลยจะไม่ถูกข่มขู่ กลั่นแกล้ง หรือมีการพิจารณาโดยไม่ให้ความเป็นธรรม และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ารับฟังการพิจารณาคดีของศาลแม้ว่าจะไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีนั้นโดยตรง รวมทั้งยังให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของศาลด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ได้บัญญัติให้ศาลมีอำนาจสั่งให้การพิจารณาคดีอาญาเป็นการลับได้ หากศาลเห็นว่าการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยอาจมีผลกระทบต่อหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์แห่งการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศ โดยศาลอาจพิจารณาและมีคำสั่งเองหรือโดยคำร้องขอของคู่ความ ซึ่งการพิจารณาคดีเป็นการลับส่วนใหญ่จะเป็นคดีเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ หรือคดีข่มขืนกระทำชำเรา ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ชื่อเสียง และความเป็นอยู่ของผู้เสียหาย รวมถึงการพิจารณาคดีอาญาที่กฎหมายบัญญัติให้ศาลต้องพิจารณาเป็นการลับ เช่น คดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้ต้องหา ให้ศาลพิจารณาคดีเป็นการลับและให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีเท่านั้นมีสิทธิเข้าฟังการพิจารณาคดีได้ตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นต้น

ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา ๑๗๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงเป็นบทบัญญัติให้ศาลใช้ดุลพินิจพิจารณาว่าควรจะสั่งให้การพิจารณาคดีอาญาเป็นการลับ ศาลจะต้องพิจารณาถึงความสำคัญต่อการคุ้มครองประโยชน์ของรัฐหรือผลกระทบต่อชีวิต ความเป็นอยู่หรือความเสียหายต่อชื่อเสียงของผู้เสียหายกับสิทธิของจำเลยในคดีอาญาว่าสิ่งใดจะเป็นประโยชน์ต่อรัฐหรือเป็นประโยชน์ต่อสังคมมากกว่ากัน บทบัญญัติมาตรา ๑๗๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงมิได้เป็นบทบัญญัติที่เป็นการจำกัดสิทธิของจำเลยในคดีอาญาแต่อย่างใด จำเลยยังคงมีสิทธิต่อสู้คดีในชั้นศาลตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติไว้ การที่บทบัญญัตินี้ดังกล่าวให้การพิจารณาคดีเป็นการลับโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของรัฐหรือชีวิตความเป็นอยู่และชื่อเสียงของผู้เสียหายเท่านั้น อีกทั้งบทบัญญัตินี้ดังกล่าวยังสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี ข้อ ๑๔ ที่กำหนดให้ในการพิจารณาคดีอาญาบุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิได้รับการพิจารณาอย่างเปิดเผยและเป็นธรรม

แต่สื่อมวลชนและสาธารณชนอาจถูกห้ามเข้าฟังการพิจารณาคดีทั้งหมดหรือบางส่วนก็ด้วยเหตุผลทางศีลธรรมความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือความมั่นคงของชาติในสังคมประชาธิปไตย หรือเพื่อความจำเป็นเกี่ยวกับส่วนได้เสียในเรื่องชีวิตส่วนตัวของคุณี หรือในสภาพการณ์พิเศษ ซึ่งศาลเห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่ง เมื่อการพิจารณาโดยเปิดเผยอาจเป็นการเสื่อมเสียต่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม จึงเห็นว่าบทบัญญัติมาตรา ๑๗๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และมีใช้เป็นบทบัญญัติจำกัดสิทธิของจำเลยในคดีอาญาที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยอันเป็นการกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิแต่อย่างใด จึงมิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒)

นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ